

СЕКЦІЯ 7. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Рень Л. В.

доцент кафедри соціальної педагогіки

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Тараса Шевченка
м. Чернігів, Україна*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

На сучасному етапі розвитку нашої держави декларується, що система освіти в країні повинна сприяти появі можливостей не тільки для оновлення змісту навчання та методів викладання дисциплін, але й розповсюдженню знань, розширенню доступу населення до усіх рівнів освіти. Тому проблема дистанційної освіти та навчання на часі і відповідає потребам сьогодення. Запровадження дистанційної освіти передбачено Концепцією національної програми інформатизації, яка вимагає значних досліджень у галузі освіти, методах щодо поліпшення та удосконалення рівня знань майбутніх спеціалістів.

Згідно з енциклопедією освіти [1], дистанційне освіта – це різновид освітньої системи, у якій використовуються переважно дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу, або одна з форм отримання освіти, за якою опанування тим чи іншим її рівнем або тією або іншою спеціальністю (напрямом підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації) здійснюється у процесі дистанційного навчання. Дистанційне навчання – це форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально, тобто на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч, коли учасники територіально перебувають за межами можливої безпосередньої навчальної взаємодії і коли у процесі навчання їх особиста присутність у певних навчальних приміщеннях навчального закладу не є обов'язковою.

У статті 49 Закону «Про вищу освіту» (від 1.07.2014 р.) йдеться про те, що навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

1) очна (денна, вечірня);

2) заочна (дистанційна).

Також зазначається, що форми навчання можуть поєднуватись.

У Законі «Про вищу освіту» (від 17.01.2002 р.), що втратив чинність, у статті 42 визначалися також форми навчання: 1) денна (очна); 2) вечірня; 3) заочна, дистанційна; 4) екстернатна.

Тому наразі під дистанційним навчанням слід розуміти новий ступінь заочного навчання, яка включає застосування новітніх інформаційних технологій за посередництва використання персональних комп'ютерів, відео та аудіотехніки. Разом з тим, реалії сьогодення, розповсюдження інформаційних технологій, дають можливість застосовувати елементи дистанційного навчання і для студентів денної форми, що є вимогою часу.

На сайті Міністерства освіти і науки України представлено гіперпосилання на 31 офіційний сайт навчальних закладів, що надають дистанційну освіту. Певні здобутки у цій галузі є у Києві та Харкові. А між тим дистанційне навчання через Інтернет є системою технологій, яка дозволить залучити широкі кола зацікавлених осіб до вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін у зручній для них формі і в часових рамках без будь-яких обмежень.

Дистанційне навчання від традиційних форм відрізняють гнучкість та можливість займатися у зручній для себе час, у зручному місці і темпі. Стратегією дистанційного навчання можна вважатися максимальне покращення освіти при мінімальних витратах за умови, що отримані знання не гірші за аналогічні знання, отримані за допомогою інших методик навчання.

Деякі науковці [2] приходять висновку, що дистанційна освіта може бути найбільш пріоритетною методикою освіти і буде включати в себе найкращі характеристики та показники сучасних навчальних принципів та трактувань того, як має відбуватися навчальний процес.

Разом з тим, організовуючи дистанційне навчання, слід усвідомлювати виклики, що стоять перед учасниками даного процесу:

- комп'ютерно-технологічна проблема. На сучасному етапі існує велика кількість вільно розповсюджуваних систем управління навчанням, на основі яких формуються системи дистанційного навчання при ВНЗ. Це такі системи – Moodle, JoomLMS, ATutor, Open ACS та ін. Усі вони мають однієї й ті ж педагогічні засоби – електронні підручники, практикуми, форуми, чати, обмін файлами, оголошення, тести для самоперевірки, підсумкові тести та ін. Деякі університети також розширюють можливості базових систем, унаслідок чого вони набувають нового функціоналу – електронний деканат, віртуальна аудиторія, модуль смс-повідомлень. Деякі університети застосовують технологію медіавікі – створення масиву статей, які допомагають студентам

колективно працювати над питанням, що виходить за межі навчальних курсів. Окреслені особливості, що просто необхідні для дистанційного навчання, потребують подальшого опанування фахівцями ВНЗ, оскільки такий досвід не набув широкого розповсюдження;

- надзвичайно важливим завданням для кожного викладача є створення якісних сучасних інформаційно-освітніх ресурсів, уміння ними користуватися. При розробці навчально-методичного забезпечення для електронного навчання слід виходити з того, що воно повинне: забезпечити максимально можливу інтерактивність між викладачем та студентом; забезпечити зворотній зв'язок між студентом та навчальним матеріалом; надавати можливість групового навчання.

Варто пам'ятати, що застосування дистанційного навчально-методичного курсу в оболонці електронного навчання ефективно у разі дотримання певних вимог:

- наявний практично миттєвий зворотній зв'язок;
- реалізована можливість швидкого пошуку необхідної довідкової інформації;
- наявні демонстраційні приклади;
- вбудовані засоби контролю та самоконтролю (система тестування).

Електронний навчальний курс повинен складатися з інтегрованих модулів (вузлів):

- відомості про курс (робоча програма курсу);
- теоретичні відомості (ключова слова, базові дефініції, конспекти лекцій, презентації);
- практикуми (матеріали практичних занять, лабораторних робіт);
- контроль знань, типові тестові завдання, екзаменаційний матеріал);
- словники (терміни, аббревіатури);
- вузол студента (ідентифікаційні відомості, анкетні дані, робочий зошит, моніторинг);
- рекомендована література;
- пошуковий вузол;
- консультаційний вузол.

Модулі мають бути пов'язані між собою за допомогою технології гіпертексту.

Використання оболонок, куди вбудовуються електронні навчальні курси, сприятиме забезпеченню права інтелектуальної власності викладачів;

- наявність деяких дисциплін, вивчення яких відбувається у тренінговій формі, тобто постає проблема взаємодії викладача та групи, можливість

взаємодіяти зі студентами в синхронному режимі. Найкращим варіантом синхронної взаємодії може бути вебінар як спосіб організації зустрічей онлайн, формат проведення семінарів, тренінгів за допомогою Інтернету. Якщо асинхронний режим певною мірою зараз застосовується, зокрема обмін файлами, електронне листування, то можливості застосування синхронного чи вміння його організувати суб'єктами навчання викликає ряд питань;

- можливість доступу до комп'ютерних технологій студентів. Серед студентів є такі, що не мають доступу до Інтернету, нових інформаційних технологій;

- дистанційне навчання передбачає високий рівень оволодіння студентами навичками самостійної роботи, самоорганізації;

- відпрацювання культури й етики взаємодії в мережі, правил поведінки, наявність навичок ділового листування, так званий мережний етикет (сететикет).

Дистанційне навчання в ідеалі має формувати освітнє середовище, у якому забезпечені три основні режими – асинхронного спільного навчання, синхронного спільного навчання і самоосвіти. Викладачі мають бути забезпечені повним набором засобів для створення й актуалізації курсів на всіх рівнях організації процесу навчання.

Вважаємо, що дистанційне навчання може стати суттєвим доповненням до традиційних аудиторних занять, а аж ніяк не замінити їх. Сучасні інформаційні технології змінюють шлях до засвоєння змісту освіти, але не можуть змінити сам процес отримання освіти. Нині у суспільстві чітко окреслюється перехід до відео, різноманітних Інтернет-ресурсів та інших електронних засобів навчання, а це вимагає від викладача та студента нових умінь навчати та вчитися, використовуючи новітні технології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія освіти / [голов. ред. В.Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Лукін В.Є. Взаємозв'язок та взаємозалежність понять «дистанційна освіта» та «дистанційне навчання» / В.Є. Лукін, А.А. Каленський, В.В. Вишняков // Нові технології навчання. – 2010. – Вип. 61. – С. 35–38.